

ČLK nesouhlasí se zrušením povinnosti HIV pozitivních pacientů informovat lékaře

Česká lékařská komora nesouhlasí s návrhy na zrušení legislativních ustanovení, která chrání lékaře a zdravotníky.

Přesto že jsou již nyní práva zdravotníků v porovnání s pacienty minimální, snaží se je někteří politici ještě více omezovat. V poslední době prosazují například nejrůznější aktivisté zrušení ustanovení zákona, které ukládá povinnost HIV pozitivním pacientům o této skutečnosti informovat lékaře. Celkem snadno se jim podařilo přesvědčit náměstka ministra zdravotnictví Bc. Pavlovice (Česká pirátská strana), který není lékař, ale přesto mu ministr Válek (TOP 09), který nemá žádného náměstka pro léčenou a preventivní péči, tuto agendu svěřil.

V současnosti podle ustanovení § 53 odst. 1 písmeno d) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví jsou *fyzické osoby po nákaze vyvolané virem lidského imunodeficitu, ..., pokud jim nebo jejich zákonným zástupcům byla tato skutečnost lékařem sdělena (dále jen "nosiči"), povinni ... informovat lékaře před vyšetřovacím nebo léčebným výkonem a při přijetí do ústavní péče o svém nosičství; pokud má nosič poruchu vědomí, učiní tak ihned, jakmile mu to jeho zdravotní stav umožňuje.*

Tato povinnost zcela koresponduje s ustanovením § 50 odstavce 1 písmene a) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, podle něhož má *zdravotnický pracovník právo ... získat od pacienta informace o tom, že pacient, kterému má poskytovat zdravotní služby, je nosičem infekční nemoci podle zákona o ochraně veřejného zdraví, a o dalších závažných skutečnostech týkajících se pacientova zdravotního stavu.*

Podle infektologů jsou řádně léčení HIV pozitivní pacienti mnohem méně nebezpeční jako zdroj infekce, než tomu bylo v minulosti. Od roku 2016 se totiž zahajuje léčba ihned při stanovení diagnózy a díky moderním antivirotikům dochází velmi rychle k poklesu virémie až k nulovým hodnotám. Také v České republice se léčba zahajuje ihned po stanovení diagnózy a řádně léčení pacienti by tak neměli být infekční.

Praxe však může být poněkud odlišná a návrhy na zrušení ustanovení, jejichž cílem je ochrana zdravotníků, přichází paradoxně v době stoupajícího výskytu HIV v ČR. Podle dat poskytnutých Státním zdravotním ústavem bylo v roce 2022 v ČR zachyceno 292 nových případů infekce HIV, což je dosud nejvyšší zjištěný počet za celou dobu sledování od roku 1985. Není žádným tajemstvím, že příčinou je především příliv uprchlíků z Ukrajiny, kde je procento nakažených virem HIV několika násobně vyšší než u nás. Dalším znepokojivým trendem je nárůst nových HIV pozitivních pacientů, kteří nepatří do žádné ze známých rizikových skupin. O to nebezpečnější jsou tyto osoby jako přenašeči.

Podrobnosti v příloze.

Zachování informační povinnosti je důležitou ochranou zdraví lékařů a zdravotníků. Zároveň samozřejmě platí že rizikové jsou také osoby, které o své HIV pozitivitě zatím neví. Proto je třeba vždy dodržovat pravidla bezpečnosti práce.

Obzvláště znepokojivé jsou velké počty zdravotníků, kteří se při práci poraní ostrým předmětem. Ročně jsou hlášeny přibližně 3 000 takových poranění. Česká lékařská komora v této souvislosti prosazuje právo lékaře nechat na HIV testovat pacienta, při jehož ošetřování

k poranění došlo, i bez souhlasu daného pacienta. V současnosti v takových případech, pokud je podezření na HIV pozitivitu pacienta důvodné, nezbyvá nic jiného než postexpoziční profylaxe, kterou však zdravotní pojišťovny nechtějí hradit.

O návrzích na zrušení povinnosti informovat lékaře o tom, že pacient trpí závažnou infekční chorobou, diskutovali již delegáti XXXVI. sjezdu ČLK v listopadu 2022 v Brně. Sjezd schválil drtivou většinou hlasů toto usnesení:

ČLK považuje za vyloučené, aby lékař nebyl oprávněn být informován o tom, že pacient trpí závažnou přenosnou chorobou, zejména že je HIV pozitivní. Komora trvá na zachování velmi skromných práv zdravotníků stanovených v § 50 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, tedy i na právu zdravotníka být informován o tom, že pacient trpí přenosnou chorobou.

(Hlasování: pro 243 / proti 3 / zdržel se 7)

Česká lékařská komora se bude i nadále v maximální míře snažit těmto pro lékaře nebezpečným změnám zabránit, jako to udělala již koncem loňského roku, kdy vznesla připomínky k návrhu Národního programu řešení problematiky HIV/AIDS v ČR na období 2023–2027, a to zejména zásadní nesouhlas se začleněním „práva být zapomenut“ do systému českého zdravotního antidiskriminačního práva

V současnosti některými aktivisty a politiky navrhované zrušení informační povinnosti nikomu nepomůže, neboť lékaři jsou stejně vázáni lékařským tajemstvím a nesmí tedy pacienty poškozovat vyjádřením informací o jejich zdravotním stavu neoprávněným osobám. Jde o čirý populismus. Zrušení informační povinnosti však sníží míru ochrany zdraví a práv zdravotníků. A to je pro komoru nepřijatelné.

MUDr. Milan Kubek - prezident ČLK